

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 286/2016-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcu Ladislava Orosza o sťažnosti [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpenej advokátkou JUDr. Miriam Podhradskou, A. Pietra 10645/17, Martin, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 8/2014, za účasti Okresného súdu Žilina, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČNÝ ZNAČENIE] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 8/2014 porušené boli.

2. [REDAKČNÝ ZNAČENIE] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Žilina je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 296,44 € (slovom dvestodevät'desiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Miriam Podhradskej, A. Pietra 10645/17, Martin, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. októbra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. Miriam Podhradskou, A. Pietra 10645/17, Martin, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 8/2014 o zaplatenie sumy 5 340 € s príslušenstvom.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza:

«Na Okresný súd Žilina sťažovateľka podala dňa 25. 10. 2013 prostredníctvom právneho zástupcu návrh na zaplatenie čiastky 5 340 € s príslušenstvom proti odporcovi [REDAKOVANÉ].

Konanie je vedené pod sp. zn. 6 C/8/2014.

OS Žilina vydal dňa 19. 11. 2013 platobný rozkaz č. k. 17 RO/337/2013.

Odporca podal proti platobnému rozkazu dňa 07. 01. 2014 odpor.

Právne mu zástupcovi sťažovateľky bol odpor odporcu doručený dňa 17. 03. 2014 spolu s upovedomením o možnosti do 10 dní písomne sa vyjadriť k podanému odporu.

Sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu sa písomne vyjadrila k podanému odporu a to vyjadrením zo dňa 27. 03. 2014.

Sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu zaslala súdu dňa 28. 11. 2014 žiadosť o oznámenie stavu konania č. k. 6 C/8/2014 spolu so žiadosťou o vytýčenie termínu pojednávania.

Sťažovateľka podala dňa 04. 03. 2015 na OS Žilina sťažnosť účastníka konania na zbytočné prieťahy v súdnom konaní vedenom na OS Žilina pod sp. 6 C/8/2014 v zmysle § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v znení neskorších predpisov.

Podpredseda OS Žilina vo vyjadrení k sťažnosti zo dňa 21. 04. 2015 uvádza: „Prešetrením Vašej sťažnosti som zistil, že Vaša sťažnosť je dôvodná. Od doby doručenia vyjadrenia Vašej právnej zástupkyne k odporu odporcu [REDAKOVANÉ] do podania Vašej sťažnosti, súd nevykonal úkony priamo smerujúce k rozhodnutiu a prejednaniu veci a odstránenia neistoty účastníkov.“

Do dnešného dňa termín pojednávania zo strany súdu nebol vytýčený a súd vo veci nevykonal žiaden úkon odo dňa podania písomného vyjadrenia navrhovateľky k podanému odporu.»

Sťažovateľka na základe uvedeného navrhuje, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom takto rozhodol:

„I. Okresný súd Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C/8/2013 porušil základné právo sťažovateľky – [REDAKOVANÉ], aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

II. Sťažovateľke, [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 5.340,- € (slovom Päťtisíc tristoštyridsať Eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

III. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C/8/2014 sa prikazuje konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

IV. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť sťažovateľke, [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 296,44 € za dva úkony právnej pomoci – príprava a prevzatie,

spísanie ústavnej sťažnosti v zmysle § 11 ods. 3 Vyhl. č. 655/2004 Z. z. (1 úkon á 139,83 € + režijný paušál á 8,39 €) na účet jeho právnej zástupkyne, JUDr. Miriam Podhradskej... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní zistil, že sú splnené všetky ústavné a zákonné predpoklady na prijatie sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie, a preto uznesením č. k. II. ÚS 286/2016-10 z 23. marca 2016 rozhodol o jej prijatí na ďalšie konanie [§ 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

Po prijatí sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 1. apríla 2016 predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň ho vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti.

Podpredseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 9. mája 2016 (sp. zn. 1 SprS/185/2016, doručenom ústavnému súdu 13. mája 2016) okrem iného uviedol:

„Konanie pred Okresným súdom v Žiline č. k. 6 C/8/2014 bolo právoplatne ukončené schválením zmiery medzi účastníkmi konania uznesením č. k. 6 C/8/2014-70 dňa 26. 2. 2016, ktoré nadobudlo právoplatnosť 7. 4. 2016.

Pokiaľ sťažovateľka poukazuje na konanie o sťažnosti podľa zák. č. 757/2004 Z. z., predseda súdu sa v reakcii na sťažnosť sťažovateľky podľa § 62 ods. 1 zák. č. 757/2004 Z. z. vyjadril k jej opodstatnenosti. Tá sa týkala obdobia do 4. 3. 2015. Podľa ďalšieho konania súdu musím konštatovať, že po vybavení sťažnosti došlo k náprave a súd ďalej konal bez prieťahov.

Odporca v danom konaní bol na základe pokynu sudcu (v súlade s viacerými prebiehajúcimi konaniami totožných účastníkov a predmetu veci) vyzvaný prípisom zo dňa 16. 04. 2015, aby sa súdu v lehote 10 dní od doručenia výzvy písomne jednoznačne a úplne vyjadril, či podaním zo dňa 06. 01. 2014 mienil podať na súde návrh na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a zmluvy o zriadení vecného bremena V 470/13 z 11. 02. 2013-28/13 uzavretej medzi [REDAKOVANÉ] a navrhovateľkou, prípadne, aby zaslal súdu

kvalifikované podanie, z ktorého bude zrejmé proti komu (akým žalovaným) sa určenia neplatnosti predmetnej zmluvy domáha a opísal rozhodujúce skutočnosti, na základe ktorých sa predmetného určenia domáha. Na túto výzvu súdu reagoval odporca podaním doručeným súdu 11. 05. 2015, v ktorom uviedol len toľko, že veci sa toho času nachádzajú už v úplne inom stave, ako v čase podania navrhovateľkou a žiada súd o čas, aby s ňou mohol spoločne ukončiť spor mimosúdne, k čomu by podľa jeho predpokladov mohlo dôjsť niekedy do konca júna 2015. Následne bude súd informovať, ako sa dohodli.

Dňa 17. 06. 2015 sudca vydal pokyn, aby postupom podľa ust. § 43 O. s. p. bol vyzvaný odporca na odstránenie väd jeho podania zo dňa 06. 01. 2014, ktoré podľa jeho obsahu mohlo byť prípadne aj vzájomným návrhom. Na základe pokynu dňa 09. 07. 2015 vydal VSÚ uznesenie, ktoré bolo doručené odporcovi dňa 29. 07. 2015. Keďže odporca vady podania v zmysle vydaného uznesenia zo dňa 09. 07. 2015 neodstránil, VSÚ odmietol toto podanie v časti, ktorá mohla byť vzájomným návrhom. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť až dňa 16. 01. 2016. Dňa 25. 01. 2016 sudca vo veci nariadil pojednávanie na deň 26. 02. 2016.

Nakoľko úkony smerovali voči odporcovi k jeho podaniam, navrhovateľka nemala o tejto činnosti súdu vedomosť a považovala súd za nečinný, hoci úkony súdu tomu nenasvedčovali. ...

Vzhľadom však na vyššie uvedené skutočnosti ponechávam na úvahe ústavného súdu, či skutočne konaním súdu došlo k zásahu do práv sťažovateľa v takom rozsahu, že je nevyhnutné priznať finančné zadosťučinenie a nie je dostatočné samotné konštatovanie porušenia práva, nakoľko vec bola právoplatne ukončená zmierom. Nakoľko proti uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok (nebol ani podaný) a rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, mám za to, že nie je dôvod prikazovať súdu, aby konal ďalej bez prietahov.

Taktiež si dovoľujem vysloviť názor, že nie je dôvod, aby prípadné prietahy v právoplatne skončenom konaní posudzoval a odškodňoval Ústavný súd SR postupom podľa § 49 zák. č. 38/1993 Z. z., nakoľko ak nie je naďalej porušované právo sťažovateľa a nie je dôvod na zrušenie rozhodnutia, ktorým by došlo k porušeniu základných práv alebo slobôd sťažovateľa, o takomto porušení rozhoduje všeobecný súd podľa zákona č. 514/2003 Z. z.

Preto navrhujem Ústavnému súdu SR, aby sťažnosti nevyhovel. Pre prípad, ak vzhľadne v postupe Okresného súdu Žilina neodôvodnené prietahy v konaní, navrhujem, aby výrok obmedzil na samostatné konštatovanie porušenia práva a rozhodnutia o náhrade trov konania, neukladal súdu povinnosť ďalej konať bez prietahov a nepriznal finančné zadosťučinenie.“

K sťažnosti sa vyjadril aj zákonný sudca, ktorý uviedol:

«Predmetná sťažnosť napadla na Okresnom súde Žilina dňa 29. 10. 2013.

Mne bola ako zákonnému sudcovi pridelená na prejednanie a rozhodnutie až dňa 10. 01. 2014, po tom ako bola vec prevedená zo súdneho registra „Ro“ do súdneho registra „C“ vzhľadom k tomu, že po nápade veci bolo návrhu vyhovené vydaním platobného rozkazu zo dňa 19. 11. 2013, voči ktorému podal odporca v zákonnej lehote na súde... odpor.

Po vykonaní úkonov spojených so zaslaniem poučenia účastníkom konania o ich procesných právach a povinnostiach, ako aj so spoplatnením podaného odporu, výzvou na vyjadrenie k odporu a samotným vyjadrením navrhovateľky k podanému odporu doručeným súdu 31. 03. 2014 mi bol spis vo veci prvý krát fyzicky predložený na ďalší postup 02. 05. 2014.

V tom čase som mal pridelených na rozhodnutie cca 280 nerozhodnutých vecí, z ktorých bola drvivá väčšina staršia ako predmetná vec.

Z uvedeného dôvodu nadmerného zaťaženia, na ktoré som aj v tom období poukázal opakovane v námietkach sudcu podľa § 34 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. zo dňa 04. 06. 2014 (o týchto bolo predsedom súdu rozhodnuté tak, že sú dôvodné – rozhodnutie zo dňa 11. 08. 2014 pod 1SprR/744/2014) a zo dňa 17. 10. 2014, som sa k vybavovaniu tejto veci dostal až dňa 16. 04. 2015, keď som po dôkladnom oboznámení sa s podaným odporom odporcu proti platobnému rozkazu zistil, že odporca v podanom odpore proti platobnému rozkazu urobil podanie, ktoré podľa obsahu mohlo byť uplatnením vzájomného návrhu, ktoré malo však určité vady. Dovtedy nikto zo súdneho oddelenia, kto so spisom pracoval, mi túto skutočnosť neavizoval a procesne neriešil.

Odporca tak bol v zmysle môjho pokynu vyzvaný prípisom zo dňa 16. 04. 2015, aby sa súdu v lehote 10 dní od doručenia výzvy písomne jednoznačne a úplne vyjadril, či

podaním zo dňa 06. 01. 2014 mienil podať na súde návrh na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a zmluvy o zriadení vecného bremena V 470/13 z 11. 02. 2013-28/13 uzavretej medzi [REDAKOVANÉ] a navrhovateľkou. V prípade, že tomu tak je, aby zaslal súdu kvalifikované podanie, z ktorého bude zrejmé proti komu (akým žalovaným) sa určenia neplatnosti predmetnej zmluvy domáha a opísal rozhodujúce skutočnosti, na základe ktorých sa predmetného určenia domáha.

Na túto výzvu súdu reagoval odporca podaním doručeným súdu dňa 11. 05. 2015, v ktorom uviedol len toľko, že veci sa toho času nachádzajú už v úplne inom stave, ako v čase podania navrhovateľkou a žiada súd o čas, aby s ňou mohol spoločne ukončiť spor mimosúdne, k čomu by podľa jeho predpokladov mohlo dôjsť niekedy do konca júna 2015. Následne bude súd informovať, ako sa dohodli.

Dňa 17. 06. 2015 som referoval VSÚ, aby vyzval odporcu postupom podľa ust. § 43 O. s. p... Toto uznesenie bolo doručené odporcovi dňa 29. 07. 2015.

Keďže odporca vady podania v zmysle vydaného uznesenia zo dňa 09. 07. 2015 neodstránil, VSÚ odmietol toto podanie v časti, ktorá mohla byť vzájomným návrhom. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť až dňa 16. 01. 2016.

V čase od 17. 06. 2015 do 16. 01. 2016 som spis nemal predložený na ďalší postup a nachádzal sa striedavo u VSÚ alebo asistentky.

Dňa 25. 01. 2016 som vo veci nariadil pojednávanie v termíne dňa 26. 02. 2016.

Na tomto pojednávaní bola vec rozhodnutá uznesením, ktorým bol schválený medzi účastníkmi uzavretý zmier, v ktorom sa účastníci dohodli o predmete sporu, ako aj trovách konania. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 07. 04. 2016 a vec tak bola týmto dňom aj celkovo právoplatne skončená.»

Podpredseda okresného súdu zároveň oznámil ústavnému súdu, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho prerokovania prijatej sťažnosti, pretože „od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie“.

Ústavný súd vyzval 13. mája 2016 právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby sa vyjadrila k stanovisku podpredsedu okresného súdu. Sťažovateľka vo svojom stanovisku doručenom ústavnému súdu 26. mája 2016 okrem iného uviedla:

«Zastávame právny názor, že sťažnosť sťažovateľky je dôvodná.

Okresný súd Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C/8/2014 porušil základné právo sťažovateľky – [REDAKOVANÉ], aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Zákonný sudca Okresného súdu Žilina – [REDAKOVANÉ] vo vyjadrení k sťažnosti zo dňa 28. 04. 2016 uvádza:

„Predmetná vec napadla na Okresnom súde Žilina dňa 29. 10. 2013... mi bol spis vo veci prvý krát fyzicky predložený na ďalší postup dňa 02. 05. 2014... V tom čase som mal pridelených na rozhodnutie cca 280 nerozhodnutých vecí, z ktorých bola drvivá väčšina staršia ako predmetná vec. Z uvedeného dôvodu nadmerného zaťaženia, na ktoré som poukázal... som sa k vybaveniu tejto veci dostal až dňa 16. 04. 2015. ...

Predseda Okresného súdu Žilina vo vyjadrení k sťažnosti sťažovateľky zo dňa 9. 5. 2016 uvádza: „Pokiaľ sťažovateľka poukazuje na konanie o sťažnosti... predseda súdu sa v reakcii vyjadril k jej opodstatnenosti. Tá sa týka obdobia do 4. 3. 2015. Podľa ďalšieho konania súdu musím konštatovať, že po vybavení sťažnosti došlo k náprave a súd ďalej konal bez prietáhov.“

Zastávame právny názor, že konanie a postup Okresného súdu Žilina, sp. zn. 6 C 8/2014 bol aj po 04. 03. 2015 neefektívny najmä vo vzťahu k úkonom voči odporcovi. Súd mal bezodkladne postupom v zmysle § 43 O. s. p. vyzvať odporcu na odstránenie väd jeho podania zo dňa 06. 01. 2014. Prietahy v konaní sú trvajúcim protiprávnym stavom /až do právoplatného rozhodnutia vo veci/ a v každom okamihu ich existencie dochádza k rovnakému porušeniu toho istého práva.

Predseda Okresného súdu Žilina vo vyjadrení k sťažnosti sťažovateľky zo dňa 09. 05. 2016 uvádza: „Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ponechávam na úvahe ústavného súdu, či skutočne konaním došlo k zásahu do práv sťažovateľa v takom rozsahu, že je nevyhnutné priznať finančné zadosťučinenie a nie je dostatočné samotné konštatovanie porušenie práva...“

Deklarovanie porušenia základného práva nie je v konkrétnej veci možné považovať za dostatočné a do úvahy prichádza v tomto prípade i priznanie primeraného finančného

zadosťučinenia. Na dovŕšenie ochrany práv porušených nečinnosťou všeobecného súdu považujeme za potrebné priznať aj finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka má pocit obrovskej frustrácie, pomalým a neefektívnym konaním súdu v predmetnom konaní. V demokratickom právnom štáte nemožno pripustiť takýto postup súdu, pretože tým dochádza k výraznému oslabeniu právnej istoty občanov a ich dôvery v ochranu ich základných ústavných práv zo strany orgánov štátnej moci...

Zastávame právny názor, že v danom prípade sú splnené podmienky na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v zmysle vyššie citovaného nálezu Ústavného súdu SR.

Predseda Okresného súdu Žilina vo vyjadrení k sťažnosti sťažovateľky zo dňa 09. 05. 2016 uvádza: „Taktiež si dovoľujem vysloviť názor, že nie je dôvod, aby prípadné prieťahy v právoplatne skončenom konaní posudzoval a odškodňoval Ústavný súd SR.“

Sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky... v čase, keď konanie vedené na OS Žilina nebolo právoplatne skončené.

Právoplatné skončenie veci počas konania o ústavnej sťažnosti nemôže ísť na ujmu sťažovateľky...

Sťažovateľka si uplatňuje náhradu trov právneho zastúpenia v sume 151,58 E za 1 úkon právnej pomoci – spísanie vyjadrenia v zmysle § 11 ods. 3 Vyhl. č. 655/2004 Z. z... na účet právneho zástupcu sťažovateľky...»

Sťažovateľka súčasne oznámila, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania vo veci prijatej sťažnosti.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Sťažovateľka sa zároveň domáha vyslovenia porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods.1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu i sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety

OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania sp. zn. 6 C 8/2014 pred okresným súdom, v ktorom sťažovateľka vystupuje ako žalobkyňa, je rozhodovanie o žalobe o zaplatenie sumy 5 340 € s príslušenstvom. Podľa názoru ústavného súdu ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Aj s prihliadnutím na túto skutočnosť ju nemožno hodnotiť ani ako právne zložitú, ani ako fakticky zložitú.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky namietaného súdneho konania v procesnom postavení žalobkyne. Ústavný súd zastáva názor, že správanie sťažovateľky v napadnutom konaní v zásade nemalo nijaký vplyv na dĺžku konania.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v označenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup samotného okresného súdu.

Z predloženého spisu, zo s'ťažnosti, ako aj z vyjadrenia podpredsedu okresného súdu ústavný súd zistil, že okresnému súdu bol návrh s'ťažovateľky na vydanie platobného rozkazu podľa § 172 a nasl. OSP doručený 29. októbra 2013.

Okresný súd vydal 19. novembra 2013 platobný rozkaz č. k. 17 Ro 337/2013-15, proti ktorému odporca podal odpor 6. januára 2014 (doručený okresnému súdu 7. januára 2014). Uznesením č. k. 6 C 8/2014-25 okresný súd uložil odporcovi zaplatiť súdny poplatok za odpor proti platobnému rozkazu. S'ťažovateľka sa vyjadrila k podanému odporu 27. marca 2014 (vyjadrenie doručené okresnému súdu 31. marca 2014).

S'ťažovateľka zaslala okresnému súdu 28. novembra 2014 žiadosť o oznámenie stavu konania vo veci ďalej vedenej okresným súdom pod sp. zn. 6 C 8/2014 spolu so žiadosťou o nariadenie termínu pojednávania (žiadosti boli okresnému súdu doručené 3. decembra 2014).

S'ťažovateľka ďalej podala 4. marca 2015 s'ťažnosť predsedovi okresného súdu na priet'ahy okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 8/2014. Podpredseda okresného súdu v odpovedi na s'ťažnosť s'ťažovateľky z 21. apríla 2015 uviedol, že *„od doby doručenia vyjadrenia k odporu odporcu... do podania s'ťažnosti súd nevykonal úkony smerujúce k rozhodnutiu a prejednaniu veci a odstráneniu neistoty účastníkov“*, a konštatoval, že jej s'ťažnosť je dôvodná.

Okresný súd vyzval 16. apríla 2015 odporcu, aby sa vyjadril k obsahu svojho návrhu zo 6. januára 2014. K uvedenej výzve okresného súdu sa odporca vyjadril podaním doručeným okresnému súdu 11. mája 2015 tak, že *„veci týkajúce sa predmetného sporu sa nachádzajú už v úplne inom stave, ako v čase podania navrhovateľkou, chcem požiadať súd o čas, aby sme mohli spoločne spor ukončiť mimosúdne... predpokladám ukončenie rokovaní s navrhovateľkou v termíne do konca júna 2015“*.

Na základe pokynu sudcu vydal 9. júla 2015 vyšší súdny úradník uznesenie č. k. 6 C 8/2014-41, ktorým vyzval odporcu na odstránenie nedostatkov časti jeho podania zo 6. januára 2014, doručeného okresnému súdu 7. januára 2014, doplnením náležitostí „*riadnym označením účastníkov konania, proti ktorým návrh odporcu smeruje... uvedením, čoho sa odporca svojím návrhom domáha, teda doplnením petitu návrhu...*“. Označené uznesenie bolo doručené odporcovi 29. júla 2015.

Keďže odporca nedostatky podania neodstránil, okresný súd uznesením č. k. 6 C 8/2014-45 z 26. novembra 2015 „*vzájomný návrh odporcu podaný na tunajšom súde dňa 7. 1. 2014 odmietol*“, pričom predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 16. januára 2016.

Okresný súd nariadil 25. januára 2016 pojednávanie vo veci sťažovateľky na 26. február 2016. Na tomto pojednávaní uznesením č. k. 6 C 8/2014-70 schválil medzi účastníkmi konania zmier v tomto znení:

„Odporca sa zaväzuje zaplatiť navrhovateľke sumu 1. 840,- eur spolu s vyčíslenými úrokmi z omeškania v sume 1.163,- eur a súčasne nahradiť navrhovateľke trovy konania v sume 830,- eur titulom náhrady trov právneho zastúpenia a v sume 32,- eur titulom náhrady časti súdneho poplatku za návrh na začatie konania, a to všetko do 05. 04. 2016.“

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Ústavný súd nemohol v tejto súvislosti akceptovať argumenty uvedené vo vyjadrení zákonného sudcu okresného súdu, že „*V tom čase (t. j. v čase pridelenia veci sp. zn. 6 C 8/2014, podľa vyjadrenia 2. mája 2014, pozn.) som mal pridelených na rozhodnutie cca 280 nerozhodnutých vecí, z ktorých bola drvivá väčšina staršia ako predmetná vec.*

Z uvedeného dôvodu nadmerného zaťaženia, na ktoré som aj v tom období poukázal opakovane v námietkach sudcu podľa § 34 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. zo dňa 04. 06. 2014 (o týchto bolo predsedom súdu rozhodnuté tak, že sú dôvodné – rozhodnutie zo dňa 11. 08. 2014 pod 1 Spr/744/2014) a zo dňa 17. 10. 2014, som sa k vybavovaniu tejto veci dostal až dňa 16. 04. 2015.“.

V uvedenej súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06), podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalší počet pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v konaní a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

Ústavný súd dospel k záveru, že so zreteľom na priebeh napadnutého konania okresného súdu sp. zn. 6 C 8/2014, ktoré právoplatne skončilo 7. apríla 2016, došlo v uvedenom konaní nečinnosťou okresného súdu v období od 27. marca 2014 do 16. apríla 2015 (viac ako jeden rok), resp. jeho neefektívnou činnosťou v ďalšom období do nariadenia pojednávania vo veci 25. januára 2016 a rozhodnutia vo veci 26. februára 2016, k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím,

opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd neprikázal, aby okresný súd postupoval v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 8/2014 bez zbytočných prietáhov, pretože označené konanie okresného súdu bolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiada aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 5 340 €, pričom svoj návrh odôvodňuje takto: „Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietáhov. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty. Sťažovateľ má pocit obrovskej frustrácie, pomalým a neefektívnym konaním súdu v predmetnom konaní. Stratená viera v spravodlivosť je spôsobená taktiež postupom súdu, ktorý sa obmedzil iba na formálne procesné úkony bez skutočného reálneho riešenia sporu v jeho hmotnoprávnej podstate. V demokratickom právnom štáte nemožno pripustiť takýto postup súdu, pretože tým dochádza k výraznému oslabeniu právnej istoty občanov a ich dôvery v ochranu ich základných ústavných práv zo strany orgánov štátnej moci. Sťažovateľka poukazuje na to,

že občianske súdne konanie je jednou zo záruk zákonnosti a slúži na jej upevňovanie a rozvíjanie...

Sťažovateľka sa nachádza v stave právnej neistoty... Okresný súd je absolútne nečinný v danej veci, pretože nevykonal od zaslania odporu právneho zástupcovi navrhovateľky žiaden úkon, ktorý by smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky.

Výška primeraného zadosťučinenia je totožná s istinou, ktorú sťažovateľka v konaní požaduje.“

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 6 C 8/2014 (od podania návrhu okresnému súdu z 25. októbra 2013 na vydanie platobného rozkazu) približne dva a pol roka, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci sťažovateľky bolo v čase rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. Miriam Podhradskou. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) vykonané v roku 2015 (za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2015 v sume 139,83 € spolu s režijným paušálom 8,39 €), t. j. spolu za dva úkony právnej služby 2 x 139,83 € a režijný paušál 2 x 8,39 €. Celková suma trov konania tak predstavuje sumu 296,44 €, ktorú je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Za tretí úkon (vykonaný v roku 2016) ústavný súd nepriznal sťažovateľke úhradu trov konania, pretože podľa jeho názoru tento úkon neprispel k ďalšiemu objasneniu veci.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2016